

מעמד יהודי מארוקו במאה הי"ג

מתוך ספרו של עבד אלאחד אלמראכשי 'אלמעגב פי תלכין אכבאר אלמגרב' (קהיר 1963), עמ' 383). המחבר סופר והיסטוריון (נולד ב-1185 ומת ב-1249). ספרו דן בתולדות אנדלוסיה והמגרב (המגרב בימים ההם הקיף את צפון אפריקה עד מצרים המערבית). הוא סוקר את שלטון שושלת המווחדין. מעלתו כהיסטוריון שהיה עד ראייה למאורעות.

בסוף ימיו גזר אבו יוסף לייחד את היהודים¹ שבמגרב בלבוש שיהא מיוחד להם ולא לאחרים. דהיינו בגדים בצבע כחול כהה ושרוולים רחבים ביותר המגיעים כמעט לרגליים. במקום המצנפות כלותאת² שצורתן מכוערת מאוד, משל היו מרדעות המגיעות עד מתחת לאוזניהם. תלבושת זו הקיפה את כל יהודי המגרב. והיו במצב זה בשארית ימיו [של אבו יוסף] ובראשית ימי בנו אבו עבדאללה, עד ששינה אותה אבו עבדאללה הנזכר, לאחר [שהיהודים] השתדלו אצלו בכל הדרכים, ופנו לכל מי שהיו סבורים שהשתדלותם תועיל להם. כתוצאה מכך ציווה להם אבו עבדאללה ללבוש בגדים צהובים ומצנפות צהובות. והם לבושים תלבושת זו עד זמננו זה, שהוא שנת 1224.

הסיבה, שהניעה את אבו יוסף במעשהו להבדילם בתלבושת זו ולייחדם בה, היא פקפוקן בהתאסלמותם. הוא היה אומר: לו התאמתה אצלי התאסלמותם כי אז הייתי מניח להם להתערב במוסלמים בנישואיהם וביתר ענייניהם. ולו התאמתה אצלי כפירתם כי אז הייתי הורג את אנשיהם ושובה את צאצאיהם ועושה את ממונם שלל למוסלמים. אבל אני מהסס בעניינם.

אצלנו לא קיימת חסות (ד'מה) לא ליהודי ולא לנוצרי, מאז קמה אלמצאמדה ובכל ישובי המוסלמים במגרב אין לא כנסייה ולא בית כנסת. אך היהודים אצלנו מתראים כמוסלמים: מתפללים במסגדים ומלמדים לבניהם את הקוראן, ונוהגים כדתנו וכמסורתנו. ואלקים הוא היודע רחשי לבכם וצפונות בתיכם.

(תרגום: יהודה רצהבי)

1 (הערת שוליים במקור) בפומבי התראו כמוסלמים.
2 מעין כיפה רחבת שוליים המכסה את הראש ויורדת עד מתחת לאוזנים. מוצא המלה לטיני Calautica. בצרפתית Calotte (מפי ידידה סטילמן).